

Cez prekážky ku hviezdám

11.5.2026 - Pilzová | Mesto Malacky

V pondelok 4. mája uplynulo 107 rokov od tragickej smrti Milana Rastislava Štefánika. Pri tejto príležitosti sme v meste symbolicky odhalili, resp. privítali, jeho zrekonštruovanú sochu. Pôvodne stála pred budovou mestského úradu, jej nové miesto je o pár metrov ďalej, pred okresným súdom.

Socha mala – rovnako ako generál Štefánik – veľmi pohnutý osud. V rôznych časových obdobiach na nej pracovali traja sochári.

Umelec, ktorý ako prvý Štefánika vytesal z kameňa, bol Vojtech Ihriský. Sochu prvýkrát odhalili v roku 1944, avšak neprežila ani 10 rokov. Komunistický režim sa snažil Štefánika vymazať z dejín aj z pamäti, a tak jedného rána v roku 1953 zostalo priestranstvo v centre Malaciek prázdne. Socha generála zmizla bez stopy.

Jej časti sa našli až v roku 2002 pri výkopových prácach, keď sa začala stavať dnešná budova mestského úradu. Pátranie po ďalších pôvodných častiach bolo neúspešné, a tak sa mesto rozhodlo, že ich dá vyrobiť. Sochu (podľa tej pôvodnej z roku 1944) nanovo vytvoril Juraj Gavula.

Prešli dve desaťročia, a Štefánik sa v súvislosti s výstavbou centrálného námestia presťahoval o pár metrov ďalej. *„Starostlivo sme zvažovali, ako dať tejto soche, dôležitej pre Malacky, miesto, ktoré si zaslúži. Vybrali sme priestor pred súdom, kde sa dielo otvára mestu viac, než keby bolo schované za stavbami na novom námestí,“* vysvetľuje spoluautor Námestia u Severínka, architekt Benjamín Brádňanský.

Nový pieskovcový podstavec od sochára Martina Piačeka je nielen novým umeleckým dielom vo verejnom priestore, ale zároveň v sebe nesie pohnuté dejiny tejto sochy. *„Je odliatkom symbolickej jamy, v ktorej bola socha Štefánika spolu so slobodou a demokraciou desaťročia pochovaná. Nech je táto socha aj učebnicou dejepisu a zároveň pripomienkou, že sloboda a demokracia nie je trvalá ani samozrejماً. Treba sa o ňu každodenne starať, a ak treba, tak aj bojovať,“* povedal viceprimátor Milan Ondrovič.

Po oficiálnej časti sa pokračovalo prednáškou historika SAV Michala Kšiňana, ktorý sa osobnosti Štefánika profesionálne venuje. Pri tejto príležitosti bol vydaný poštový lístok so špeciálnou pečiatkou, o ktorý sa zaslúžil malacký Klub filatelistov 52-32.

Generál Štefánik napriek snahe bývalého režimu neupadol do zabudnutia. Našťastie. Pre nás i budúce generácie je potrebné si pripomínať jeho cieľavedomosť a odhodlanosť, vďaka ktorým počas svojho krátkeho 38-ročného života dosiahol mimoriadne veci. Pripomenula to aj vedúca Klientskeho centra MsÚ Malacky Alena Kmecová: *„Štefánik bol schopný naplniť antickú múdrosť **Per aspera ad astra** – Cez prekážky ku hviezdám.“*

Text: Ľ. Pilzová, foto: S. Osuský

<https://malacky.sk/cez-prekazky-ku-hviezdam>